

Advies over de toegekende bemestingsklassen in uitvoering van het Mestdecreet voor het gewestelijk RUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk'

Adviesnummer:	<u>INBO.A.4822</u>
Auteur:	Lieve Vriens
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail van 2 februari 2024
Geadresseerden:	Afdeling Mestbank Dienst Dataverwerking en -Analyse T.a.v. Ingrid De Veen Koning Albert II laan 15 1000 Brussel Ingrid.DeVeen@vlm.be
Kopij naar:	Vlaamse Landmaatschappij Sabine De Mulder (Sabine.DeMulder@vlm.be)

Dr. Hilde Eggermont
Administrateur-generaal

Wijze van citeren: Vriens L. (2024). Advies over de toegekende bemestingsklassen in uitvoering van het Mestdecreet voor het gewestelijk RUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk'. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4822. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Aanleiding

In uitvoering van het Mestdecreet bepaalt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor ieder perceel in landbouwgebruik een bemestingsregime. Dit regime is onder meer afhankelijk van de ruimtelijke bestemming, vastgesteld door het plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). Daarnaast wordt voor het bemestingsregime rekening gehouden met de ligging in kwetsbaar gebied. Het volledige grondgebied van Vlaanderen ligt in die categorie door de aanduiding als 'kwetsbare zone water'.

Door vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk' wijzigen 232 percelen naar een groene bestemming. Het bemestingsregime van de betrokken percelen wordt bijgevolg herbekeken. De VLM heeft in het kader hiervan nieuwe bemestingsklassen toegekend.

Vraag

Zijn de bemestingsklassen die de VLM toekende aan de 232 percelen waarvan de bestemming in het RUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk' wijzigde naar een groene bestemming, in overeenstemming met de meest recente gegevens van de Biologische Waarderingskaart (BWK) of actuele toestand?

Toelichting

1 Algemeen

In groene ruimtelijke bestemmingen is elke vorm van bemesting in principe uitgesloten. Voor percelen in landbouwgebruik is onder bepaalde voorwaarden een versoepeling van het bemestingsverbod mogelijk. Dit is afhankelijk van de toegekende bemestingsklasse die afgeleid wordt uit de BWK-typologie van het betrokken perceel.

Voor vier groepen van BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, is een bepaald bemestingsregime van toepassing volgens artikel 3 van het Mestdecreet. Deze groepen zijn:

- graslanden die halfnatuurlijk zijn, vertaald naar bemestingsklasse GGN;
- graslanden die potentieel belangrijk zijn, vertaald naar bemestingsklasse GGI;
- intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGO;
- akkers, vertaald naar bemestingsklasse GGA.

De BWK-karteringseenheden per groep worden opgesomd in bijlage 2. De bemestingsregimes die horen bij elke groep, worden besproken in bijlage 3.

2 Controle van de percelen

Voor de controle van de toegekende bemestingsklassen houden we rekening met volgende gegevens:

- voorkomende BWK-karteringseenheden in de betrokken percelen in de eerste, tweede, derde en vierde eenheid op de BWK, uitgave 2023 (De Saeger *et al.*, 2023)
- het bemestingsregime per BWK-karteringseenheid volgens Vriens *et al.* (2011)
- aanduiding als faunistisch belangrijk gebied (De Knijf *et al.*, 2010).

Voor de controle leverde de VLM een GIS-shapefile aan met de toegekende categorieën voor de 232 percelen uit het ruimtelijk uitvoeringsplan 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk'.

De BWK-kartering van de uitgave 2023 dateert voor de meeste percelen van 2018-2019. Maar er zijn ook karteringen uit 1998 en 2015. Via luchtfoto-interpretatie bekeken we in hoeverre de percelen in landbouwgebruik ruimtelijk overeenstemmen met de percelen van de BWK of de gegevens van de BWK mogelijk achterhaald zijn. Zo zijn er meerdere percelen die in 1998 of 2015 akker waren, maar nu al meer dan vijf jaar grasland zijn. Als achtereenvolgende luchtfoto's grasland weergeven, consulteerden we de landbouwaangiften van 2018 tot 2022 om dit al dan niet te bevestigen.

De percelen met OBJECTID nummers 2, 7, 11, 12, 38, 49, 77, 174, 175, 194, 205, 261 en 264 waren bij de kartering (vaak daterend van 1998) akker of tijdelijk grasland, maar zijn volgens opeenvolgende landbouwaangiften sinds 2018 een grasland. Ze kunnen als blijvend grasland (hp) beschouwd worden. Aangezien deze percelen niet in faunistisch belangrijk gebied liggen, is de voorgestelde bemestingsklasse GGO voor deze percelen correct.

De percelen met OBJECTID nummers 9, 35, 36, 59, 64, 69, 72, 111, 126, 127, 128, 130, 134, 148, 150, 153, 156, 160, 166, 167, 170, 172, 176, 186, 202, 218, 226, 235, 252, 258, 260, 262, 263 en 274 waren bij de kartering (vooral daterend van 2018 en 2019) akker of tijdelijk grasland, maar zijn volgens opeenvolgende landbouwaangiften een grasland. Ook het perceel met OBJECTID nummer 220 is op opeenvolgende luchtfoto's een grasland. Ze kunnen als blijvend grasland (hp) beschouwd worden. De percelen liggen in faunistisch belangrijk gebied. We adviseren om de bemestingsklasse te wijzigen van GGO naar GGI.

Dezelfde redenering geldt voor de percelen met OBJECTID nummers 44, 152 en 155 die in 2018 akker of tijdelijk grasland waren. Deze zijn volgens opeenvolgende landbouwaangiften sinds 2019 grasland. Als ze nu nog steeds grasland zijn, kunnen ze als blijvend grasland (hp) beschouwd worden. De percelen liggen in faunistisch belangrijk gebied. We adviseren om de bemestingsklasse te wijzigen van GGO naar GGI.

De percelen met OBJECTID nummers 67, 138 en 272 waren bij de kartering in 1998 akker of tijdelijk grasland, maar zijn volgens opeenvolgende landbouwaangiften sinds 2018 een grasland. Ze kunnen als blijvend grasland (hp) beschouwd worden. Op de luchtfoto is duidelijk te zien dat het vochtige graslanden zijn (nat zand op bodemkaart, laaggelegen volgens Digitaal Hoogtemodel). De kans is groot dat er elementen van soortenrijke permanente graslanden aanwezig zijn. Dit zou nagegaan moeten worden. We adviseren om de bemestingsklasse te wijzigen van GGO naar GGI.

Het perceel met OBJECTID nummer 14 was in 1998 een soortenarm permanent grasland (hp). Het ligt in een vallei met een hoge ecologische prioriteit (hpriv). Vandaar de toekenning van GGI. Recente luchtfoto's tonen het beeld van een soortenrijk permanent grasland (hp*) of grasland met dominantie van russen (hj). We adviseren om de bemestingsklasse te wijzigen van GGI naar GGN.

Het perceel met OBJECTID nummer 119 was in 2015 een soortenarm permanent grasland met beukenbomen (hp + uv + kbf). De toegekende bemestingsklasse GGI is niet correct. We adviseren om de bemestingsklasse te wijzigen naar GGO.

De percelen met OBJECTID nummers 165 en 234 waren in 2015 in soortenrijk permanent grasland (hp*). De toegekende bemestingsklasse GGN is hiermee overeenkomstig. Maar in de landbouwaangifte van 2022 zijn ze geregistreerd als akker. Op de luchtfoto van 2022 lijken ze grasland. Er zou nagegaan moeten worden welke informatie correct is.

Het perceel met OBJECTID nummer 259 bestaat uit meerdere deelpercelen, waarvan één in mei 2019 zeer soortenarm was (hx). De andere deelpercelen zijn soortenrijk permanent grasland (hp* en hpr*) al dan niet met elementen van halfnatuurlijk grasland (hc° + hmm + k(ms) of hr). Voor deze deelpercelen samen is GGN de overeenkomstige bemestingsklasse. Het zeer soortenarme grasland (hx) is sindsdien ononderbroken grasland (opeenvolgende luchtfoto's en landbouwaangiften van 2018-2022). Anno 2024 is het dus een permanent grasland (hp). De deelpercelen liggen alle in faunistisch belangrijk gebied. We adviseren om de bemestingsklasse te wijzigen van GGO naar GGI voor dit deelperceel.

Conclusie

Het INBO is akkoord met de toegekende bemestingsklasse van 173 van de 232 percelen (zie GIS shapefile met aangepaste attribuentabel in bijlage 1). Bij 59 percelen hebben we opmerkingen:

We merken op dat voor de percelen met OBJECTID nummers 2, 7, 11, 12, 38, 49, 77, 174, 175, 194, 205, 261, 264 en 290 de BWK gedateerd is, maar dat de toegekende bemestingsklasse correct blijft.

De percelen met OBJECTID nummers 165 en 234 waren in 2015 in soortenrijk permanent grasland (hp*). De toegekende bemestingsklasse GGN is hiermee overeenkomstig. Maar er is onduidelijkheid of de percelen nog grasland zijn.

Voor de percelen met OBJECTID nummers 9, 35, 36, 44, 59, 64, 67, 69, 72, 111, 126, 128, 130, 134, 138, 148, 150, 152, 153, 155, 156, 160, 166, 167, 170, 172, 176, 186, 202, 218, 220, 226, 235, 252, 258, 260, 262, 263, 272 en 274 adviseren we om de bemestingsklasse te wijzigen van GGO naar GGI.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 14 adviseren we om de bemestingsklasse te wijzigen van GGI naar GGN.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 119 adviseren we om de bemestingsklasse te wijzigen van GGI naar GGO.

Het perceel met OBJECTID nummer 259 bestaat uit meerdere deelpercelen. De bemestingsklasse zou beter voor ieder deelperceel apart toegekend worden. Voor de soortenrijke delen stellen we een wijziging van GGO naar GGN voor. Voor het soortenarme grasland binnen faunistisch belangrijk gebied stellen we een wijziging van GGO naar GGI voor.

Referenties

- AGIV (2018). Landbouwgebruikspercelen LV 2018. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel
- AGIV (2019). Landbouwgebruikspercelen LV 2019. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel
- AGIV (2020). Landbouwgebruikspercelen LV 2020. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel
- AGIV (2021). Landbouwgebruikspercelen LV 2021. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel
- AGIV (2022). Landbouwgebruikspercelen LV 2022. Eenmalige perceelsregistratie, Departement Landbouw en Visserij. GIS-bestand. Brussel
- De Knijf G., Guelinckx R., T'jollyn F. & D. Paelinckx (2010). Biologische Waarderingskaart, versie 2. Indicatieve situering van de faunistisch belangrijke gebieden (Rapport en digitaal bestand). Rapporten van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 2010(31). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- De Saeger S., Dhaluin P., Erens R., Guelinckx R., Hennebel D., Jacobs I., Kumpen M., Van Oost F., Spanhove T., Leyssen A., Oosterlynck P., Van Dam G., Van Hove M. & Wils C. (2023). Biologische Waarderingskaart en Natura 2000 Habitatkaart, uitgave 2023. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek; Nr. 31. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. <https://doi.org/10.21436/inbor.96375305>
- Vriens L., Bosch H., De Knijf G., De Saeger S., Guelinckx R., Oosterlynck P., Van Hove M. & Paelinckx D. (2011). De Biologische Waarderingskaart. Biotopen en hun verspreiding in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. INBO.M.2011.1. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Bijlage 1:

GIS-shapefile (INBO.A.4822_bijlage1.zip) met aanduiding van 'ok' of 'opmerking' in de kolom 'OPM INBO' (enkel digitaal beschikbaar).

Bijlage 2:

BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, gegroepeerd volgens het bemestingsregime zoals voorzien in artikel 3 van het Mestdecreet.

Graslanden die halfnatuurlijk zijn:

- ha, hc, hd, hf, hj, hk, hm, hn, hu, hv (Art.3 §6 4° /1)
- hp*, hpr*, hpr+da, hr (Art.3 §6 5°)
- hpr*+da (Art.3 §6 6°)
- hpr* met elementen van mr, mc, hu, hc (Art.3 §6 7°).

Graslanden die potentieel belangrijk zijn (Art.3 §6 4° /2):

- Hp+k(.): cultuurgraslanden met waardevolle kleine landschapselementen in de grasland-, moeras-, of waterrijke sfeer, bv. hp+mr, hp+kn, hp+hc, hp+k(ae), hp+k(hc), hp+k(mr). Deze lijst is niet limitatief, eender welk complex met dergelijke waardevolle vegetaties wordt als potentieel belangrijk grasland beschouwd.
- Hp+fauna: overdruk faunistisch belangrijke gebieden
- Hp-graslanden op lemige en kleiige, relatief vochtige bodems in valleien met een hoge ecologische prioriteit (hpriv)
- Hpr: weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf

Intensieve graslanden:

- grasland dat niet valt onder een van bovenstaande groepen (Art.3 §6 14°).

Akkers: Landbouwgronden, die geen grasland zijn en gebruikt worden voor land- of tuinbouwteelten in ruime zin zoals akkerbouw, fruitteelt, groententeelt, sierteelt, graszodenteelt (Art.3 §6 1°).

Bijlage 3: Te onderscheiden bemestingsregimes volgens het Mestdecreet¹

Algemeen mestverbod: meststoffen mogen enkel opgebracht worden op landbouwgronden en mogen niet geloosd of gestort worden in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond zijn. Uitzonderingen zijn voorzien voor parken en tuinen en bij aanplanten van bomen (Artikel 12).

Mestbeperking 'niet intensieve graslanden' (GGN): wanneer niet intensieve graslanden in landbouwgebruik zijn, is enkel bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. Deze mestbeperking is juridisch enkel voorzien voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten zoals aangeduid op de plannen vastgesteld met toepassing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996 (Artikel 41ter) en op landbouwgronden gelegen in gebieden, aangewezen op gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en sorterend onder de categorie van gebiedsaanduiding 'bos' of 'reservaat en natuur', definitief vastgesteld met toepassing van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (Artikel 41bis), uitgezonderd de huiskavels daarbinnen.

Mestbeperking 'Potentieel belangrijke graslanden' (GGI): voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten zoals aangeduid op de plannen vastgesteld met toepassing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996 (Artikel 41ter) en op landbouwgronden gelegen in gebieden, aangewezen op gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en sorterend onder de categorie van gebiedsaanduiding 'bos' of 'reservaat en natuur', definitief vastgesteld met toepassing van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (Artikel 41bis) is voor deze graslanden een bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij (na)begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. In afwachting van de natuurrichtplannen, kan een supplementaire bemesting van 100 kg stikstof uit chemische meststoffen per ha per jaar toegestaan worden, op voorwaarde dat daarvoor een beheersovereenkomst wordt afgesloten (Artikel 41ter en Artikel 41bis).

Mestbeperking 'langs waterlopen': Het opbrengen van mest is verboden op stroken gelegen binnen een afstand van 10 m landinwaarts gemeten vanaf de bovenste rand van een waterloop gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk en van 5 m in de overige gevallen. Deze regel wordt niet via de BWK geïmplementeerd, omdat deze geen informatie bevat over het overgrote deel van de waterlopen (Artikel 21).

Intensieve graslanden en akkers (GGO en GGA): Hier kan ontheffing van de bemestingsbeperking verkregen worden voor die percelen die op 1 januari 2015 een ontheffing hadden, in uitvoering van artikel 15ter, § 2, van het meststoffendecreet. Deze ontheffingen zijn eenmalig overdraagbaar (Artikel 41bis) en voor die percelen die in het jaar voorafgaand aan het jaar van definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de na 1 januari 2009 aangeduide ruimtelijke gebieden behoorden tot de tot het bedrijf behorende oppervlakte landbouwgronden voor zover het akkers of intensief grasland betreft. Deze ontheffingen zijn eenmalig overdraagbaar (Artikel 41bis).

¹ [Decreet houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen](#)